

Aan de minister en staatssecretaris van
Volksgezondheid, Welzijn en Sport
De heer dr. A. Klink
Mevrouw dr. M. Bussemaker
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht
Postbus 9696
3506 GR Utrecht
Telefoon (030) 273 97 26
www.brancheorganisatieszorg.nl
CenE Bankiers 69 91 64 559

Datum : 11 januari 2010
Ons kenmerk : 100111/JSp/MV
Betreft : Zorgbrede Governancecode 2010

Geachte heer Klink, geachte mevrouw Bussemaker,

Het is ons een groot genoegen u hierbij een vernieuwde versie van de Zorgbrede Governancecode aan te bieden. Met deze code zet de zorgsector wederom een belangrijke stap in het verder professionaliseren van bestuur en toezicht. Met deze Zorgbrede Governancecode 2010 is de bestaande code verhelderd, vernieuwd en op belangrijke punten aangescherpt. De brancheorganisaties geven hiermee een richtinggevend normenkader voor goed bestuur en goed toezicht. Daarmee wordt ook duidelijk waar de sector staat in het maatschappelijk debat als het gaat over governance. De code kiest daarbij het unieke karakter van de zorgorganisatie als maatschappelijke onderneming als vertrekpunt. We onderstrepen hiermee voorts het vermogen van de sector om te komen tot adequate zelfregulering.

De code bij uitstek

In de brief aan de Tweede Kamer van 27 november 2009 over het IGZ rapport *'de Staat van de gezondheidszorg 2009'*, wordt toegelicht dat in het Algemeen Overleg met de Tweede Kamer van 29 oktober 2009 de staatssecretaris heeft benadrukt dat de Zorgbrede Governancecode de code bij uitstek is. Dat waarderen wij en het sluit goed aan bij onze ambities. Daarbij wordt in de brief vermeld dat deze code dan wel duidelijke richtlijnen moet omvatten voor de verantwoordelijkheden van bestuur en interne toezichthouders met betrekking tot kwaliteit en veiligheid van de zorg en tevens dat de naleving daarvan niet vrijblijvend mag zijn. Met deze code wordt daarin voorzien. Deze code is niet vrijblijvend. Voor de leden van de brancheorganisaties verenigd in de BoZ geldt de toepassing van de code als lidmaatschapsverplichting. Geschillen over de naleving kunnen door belanghebbenden worden voorgelegd aan de Governancecommissie Gezondheidszorg. Deze code is het antwoord van de zorgsector op:

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

- de evaluatie van de Zorgbrede Governancecode 2005;
- het RVZ-advies *Governance en Kwaliteit*;
- het IGZ-rapport *Staat van de gezondheidszorg 2009*;
- uw brieven over governance van 9 juli, 1 oktober en 27 november 2009;
- de voornemens van de minister van Justitie om te komen tot regels voor de maatschappelijke onderneming.

Hieronder zullen we toelichten op welke wijze de verschillende aanbevelingen en/of gesignaleerde knelpunten uit genoemde rapporten en/of brieven hun weerslag hebben gekregen in de code.

Incidenten

De afgelopen jaren werden de sector en de maatschappij opgeschrikt door een aantal incidenten die het vertrouwen in het bestuur en toezicht onder druk hebben gezet. Op cruciale momenten leek of bleek het bestuur en/of het toezicht te hebben gefaald.

Daarbij ontstaat makkelijk een eenzijdige beeldvorming.

Eén groot incident wordt ten onrechte beleefd als een groot aantal incidenten. Het gegeven dat de zorg in Nederland van zeer hoog niveau is, krijgt veel te weinig aandacht. De zorgsector werkt continu aan verbetering. Niet omdat het structureel slecht gaat, maar omdat het onze maatschappelijke opdracht is om te leren, te ontwikkelen en te innoveren. Ook waar het bestuur en toezicht betreft. We investeren in gerechtvaardigd vertrouwen. Hieronder lichten we toe waar dat op gebaseerd mag zijn.

De code als antwoord

De IGZ beveelt in het IGZ rapport *de Staat van de gezondheidszorg 2009* aan dat bestuurders en hun branche- en beroepsorganisaties zorgen voor een duidelijke patiënt- of cliëntgeoriënteerde visie op kwaliteit en veiligheid en voor een daarop gebaseerde verdeling van verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken op het gebied van kwaliteit en veiligheid. Een duidelijke patiënt- of cliëntgeoriënteerde visie op kwaliteit en veiligheid vormt in hoofdstuk 2 van de code het uitgangspunt voor de zorgorganisatie als maatschappelijke onderneming. De verantwoordelijkheid voor kwaliteit en veiligheid is in hoofdstuk 3 voor de Raad van Bestuur en in hoofdstuk 4 voor de Raad van Toezicht geëxpliciteerd. Ook zijn deskundigheidseisen op het gebied van zorg uitgebreid. Zo moet ten minste één lid van de Raad van Toezicht beschikken over voor de zorgorganisatie relevante kennis en ervaring in de zorg.

Dialoog met belanghebbenden fundament voor maatschappelijke onderneming

In de brief 'Ruimte en Rekenschap' van 9 juli 2009 wordt gesteld dat de inbreng van belanghebbenden in de zorgorganisatie onvoldoende is en dat de maatschappelijke inbedding van zorgorganisaties te gering is.

Bij de totstandkoming van de code 2010 is nauwe betrokkenheid gezocht van een groot aantal vertegenwoordigers van belanghebbenden. Aan hen is een proeve van deze code

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

ter consultatie voorgelegd. In de nieuwe code is een overzicht opgenomen van organisaties die gereageerd hebben op de proeve. De proeve is ook intern met leden van de brancheorganisaties besproken. Alle reacties op de proeve zijn zorgvuldig gewogen en hebben op belangrijke punten geleid tot bijstelling in de code.

Kenmerkend voor de zorgorganisatie als maatschappelijke onderneming zoals nu beschreven is, is dat er een open en actieve relatie met alle belanghebbenden wordt aangegaan. Dit is cruciaal voor de maatschappelijke inbedding van de zorgorganisatie. Enerzijds is in hoofdstuk 2 van de code de norm neergelegd dat een maatschappelijke onderneming voor goede dienstverlening en voor haar maatschappelijke legitimering een adequate dialoog met haar belanghebbenden moet realiseren, anderzijds is er de ruimte gelaten om daar zelf vorm en inhoud aan te geven vanuit de gedachte dat dit altijd maatwerk betreft.

Beloning Raad van Bestuur

Het debat over de beloningen in de zorgsector mag gevoerd worden, maar we hopen dat het nu zijn afronding kan vinden. De nieuwe code bevat de bepaling dat de beloning van de raad van bestuur 'maatschappelijk passend' moet zijn. Daarop is de sector aanspreekbaar. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het vaststellen van een beloning ligt bij de Raad van Toezicht.

Waarborgen beschikbaarheid Raad van Toezicht

In uw reactie op de proeve heeft u ons in overweging gegeven het aantal toegestane nevenfuncties van toezichthouders te beperken tot vijf, naar analogie van de Code Tabaksblad.

De nieuwe code regelt dat het aantal bestuurlijke of toezichthoudende functies van de leden van de Raad van Toezicht zodanig moet zijn dat een goede taakvervulling door ieder van de leden van de Raad gewaarborgd is (artikel 4.2.6.). Hiermee wordt een duidelijke grens gesteld, maar wordt tevens de verantwoordelijkheid daar gelaten waar deze hoort en waar die het beste beoordeeld kan worden. Daarover wordt vervolgens verantwoording afgelegd.

Wij kiezen daarbij voor Code Tabaksblad als belangrijk referentiekader, zonder het rigide vastleggen van het aantal van vijf nevenfuncties. Naar onze opvatting werkt dit contraproductief en doet het geen recht aan de verantwoordelijkheid van betrokkenen. De recent aangenomen motie Irrgang baart ons in dat opzicht zorgen, omdat het er toe leidt dat veel bestuurlijk en toezichthoudend potentieel in Nederland in de toekomst niet meer voor het maatschappelijk belang kan worden ingezet.

Klokkenluidersregeling

Recentelijk heeft u de Tweede Kamer geïnformeerd over het voornemen om in de nieuwe Zorgbrede Governancecode zorgaanbieders te verplichten om een klokkenluidersregeling te hebben. Artikel 3.1.5. regelt in dit verband dat werknemers ernstige misstan-

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

den in de onderneming op een veilige manier kunnen melden, zonder dat de klager daarbij bevreesd hoeft te zijn voor persoonlijke benadeling.

Toepassing van de code

In uw brief van 9 juli 2009 heeft u uw twijfels geuit over de werking van het 'pas toe of leg uit' principe. Naar onze opvatting is dat niet terecht. De toelichting van hoofdstuk 6 van het 'pas toe of leg uit'-beginsel van de code is geherformuleerd. De gedachte achter het 'pas toe of leg uit'-beginsel is dat goed bestuur en toezicht altijd contextgevoelig is. Liever een intelligente afwijking van regels dan een ondoordachte toepassing ervan. Het 'pas toe of leg uit'-beginsel moet daarbij zo begrepen worden dat de regels uit deze code dienen te worden toegepast, tenzij de situatie van dien aard is dat het afwijken van de regels evident tot betere resultaten leidt. Over die afwijking moet altijd verantwoording worden afgelegd. Daarbij moeten die betere resultaten worden bezien vanuit het perspectief van de doelstellingen van de maatschappelijke onderneming en de goede besturing daarvan.

Naleving

De RVZ heeft in zijn advies aangegeven dat de zorgsector *een voorziening moet treffen, waaraan belanghebbenden een klacht over het functioneren van een Raad van Toezicht kunnen voorleggen*. Die voorziening bestaat al sinds 1 april 2007 in de vorm van de Governancecommissie Gezondheidszorg van het Scheidsgerecht Gezondheidszorg. Sinds 1 juli 2009 is de toegang tot de Governancecommissie zodanig verbeterd dat alle rechtstreeks belanghebbenden toegang hebben tot de commissie. Als waarborg voor de naleving van de Zorgbrede Governancecode 2010 is verder de verwijzing naar de geschillenregeling via de Governancecommissie Gezondheidszorg expliciet in hoofdstuk 7 opgenomen.

Introductie van vreemd kapitaal en winstuitkering

De introductie van vreemd kapitaal en winstuitkering vormde een van de aanleidingen om de code te herzien. Vreemd kapitaal en winstuitkering kunnen op basis van deze code (zie 2.1.2. en 5.2.) *als middel* hun functie vervullen binnen de grenzen van de zorgorganisatie als maatschappelijke onderneming. Daarmee zijn de brancheorganisaties van mening een volwaardig alternatief voor de rechtsvorm van de maatschappelijke onderneming te hebben neergezet. Wij verzoeken u om bij de uitwerking van uw wetsvoorstel 'resultaatafhankelijke vergoeding in de zorg' terdege rekening te houden met de zelfregulering in de code.

VOG-verklaring

In uw reactie op de proeve van de code heeft u verzocht om de verplichting van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) in de code op te nemen. Wij delen uw opvatting dat goede zorg ook veilige zorg inhoudt. Hierboven gaven wij reeds aan dat de verantwoor-

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

delijkheid voor kwaliteit en veiligheid nu expliciet in de code is opgenomen. Veilige zorg houdt tevens in dat patiënten/cliënten er op kunnen vertrouwen dat zorg- en hulpverleners geen misbruik maken van hun kwetsbare positie. De code leent zich er echter niet voor om specifieke instrumenten, die in dit verband hun waarde kunnen hebben, in de code zelf op te nemen. Wij verwijzen derhalve naar initiatieven van de zorgbranches om deze problematiek aan te pakken zoals het 'Convenant preventie seksueel misbruik' tussen cliëntorganisaties, werknemersorganisaties en Vereniging Gehandicaptenzorg waarin de VOG-verklaring een plek heeft gekregen.

Ten slotte

De verbetering van bestuur en toezicht is een continu proces. We gaan op basis van deze nieuwe code graag het overleg aan over hoe uw en onze verantwoordelijkheid voor goed bestuur en toezicht elkaar verder kunnen versterken.

Met vriendelijke groet,

prof. dr. L.J. Gunning-Schepers
voorzitter

cc: minister van Justitie
de vaste commissie voor VWS in de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit: